

Розділ 11. Рецензії

В.П. ГОРБАТЕНКО. НОВИЙ КРОК У РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ*

Загострення сучасних соціально-політичних і культурно-психологічних наслідків світової кризи актуалізувало увагу до проблем їхнього «людського виміру» та розуміння суті трансформацій, які відбуваються насамперед на індивідуальному рівні. Від вирішення цього питання залежить спрямованість активності індивідуальних і колективних суб'єктів, зокрема у сфері політики.

В умовах актуалізації уваги до вивчення впливу особистісно-психологічних чинників на всі аспекти суспільного життя посилюється увага до вивчення мотиваційно-потребової складової політичної активності. Чинники суб'єктивного характеру, як-то: потреби, мотиви, когнітивні особливості громадян, дійсно, преважують серед причин, які впливають на перебіг суспільно-політичних трансформацій.

«Людський вимір» політики у науковому плані досить маловивчена проблема, яка поки що не піддався систематизованій і всебічній науково-теоретичній рефлексії у вітчизняній політологічній літературі. Водночас напрацьовані науковою думкою концептуальні підходи до її розуміння представляють сьогодні безсумнівний інтерес, а знання складного й суперечливого процесу становлення мотиваційного мікровиміру політики багато в чому допоможе визначити найбільш оптимальні шляхи подальшого вивчення цієї теми.

Сучасний стан української політичної науки потребує більш чіткого понятійно-го апарату, розробленого в соціально-політичній і особистісно-психологічній парадигмі. Відтак, безсумнівною перевагою дослідження І.Ю. Вільчинської «Політична мотивація: основні наукові підходи та теорії» є вдала спроба узагальнити основні теоретичні підходи до дослідження політичної мотивації як окремого об'єкта дослідження, який недостатньо вивчався у світовій та вітчизняній науці і здебільшого був частиною положень різних вчень та наукових теорій.

Суттєвою рисою монографії є конкретизація об'єкта та сфери дослідження – політичної мотивації та відповідних методологічних підходів і теорій, в межах яких її можна розглядати.

Політологічний аналіз політичної мотивації І. Ю. Вільчинська ускладнює системно-інтегрованими вимірами теорій політичної культури, політичної соціалізації, електоральної поведінки та електорального вибору.

Аналітичні конструкції дослідниці містять альтернативні концептуальні підходи до осмислення і пояснення детермінації конкретних політичних орієнтацій, зумовлених впливом тих або інших внутрішніх і зовнішніх чинників. Заслугує на увагу розроблений алгоритм наукового аналізу, що включає використання проблемно-хронологічного підходу.

Предмет дослідження структуровано за чотирима розділами.

У першому з опорою на широку джерельну базу розглядаються нюанси мето-

© ГОРБАТЕНКО Володимир Павлович – доктор політичних наук, професор

* Вільчинська І.Ю. Політична мотивація: основні наукові підходи та теорії: Монографія. – К.: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2010. – 336 с.

дології теоретичних досліджень мотиваційного аспекту політичної активності, розкривається генеза її наукової герменевтики, зокрема в межах біхевіористського, аксіологічного, потребового, когнітивного, культурологічного підходів.

У другому розділі автор, підтримуючи традицію системного структурування різних дискурсів, продуктивно використовуючи ідеї різних дослідників, пропонує власний підхід до дослідження політичної активності – системно-інтегрований, який дає змогу ввести до наукового обігу поняття «політична мотивація».

У наступних двох розділах дослідниця систематизує існуючі теорії електоральної мотивації у межах біхевіористського та когнітивного підходу. Політичне знання в Україні часто формується за рахунок сприйняття зразків і стандартів світової політичної науки. Звідси й прагнення І.Ю. Вільчинської осмислити традиції розуміння політичної мотивації в інших країнах.

Оригінальність монографії – у з'ясування сутності кардинальних змін у функціонуванні всіх сфер сучасного суспільства, системний аналіз яких дозволив виявити характерні ознаки інформаційного суспільства і обґрунтувати тим самим правомірність когнітивного підходу, а також – показати співвідношення теорії та практики у сучасному житті.

Запропонований в дослідженні системно-інтегрований підхід до вивчення політичної мотивації може слугувати одним із варіантів комплексного узагальнюючого дослідження і стати підґрунтям подальших розробок проблем політичної мотивації.

Монографія І.Ю. Вільчинської спрямовує фокус дослідницької уваги вітчизняних вчених-політологів на аналіз мотиваційно-потребової складової політичної поведінки, якого на сьогодні в українській науці не існує, що й зумовлює необхідність окреслення системи координат, в якій її можна розглядати.

Справедливим буде порадити фахівцям книги І.Ю. Вільчинської, з ідеями якої можна полемізувати, доповнювати запропонований підхід до дослідження політичної активності або спростувати певні положення. У будь-якому разі монографія представляє широкий поживний матеріал для подальших наукових роздумів у цій сфері.